

Svensk forfatter med oppsiktsvekkende bok om Karl XII

- Kongen ble myrdet

Det kan trygt sies at temperaturen steg mot slutten av lørdagens historieseminar i Fredrikshalds Teater. Svenske Cecilia Nordenkull brakte flere oppsiktsvekkende påstander til en godt over snittet interessert forsamling.

TOM SKJEKLESÆTHER
tomskjekle@gmail.com

Om denne møtereferent hadde vært krimreporter, hadde informasjonen som kom fram etter lunsj på heldagsseminaret «Store Noriske Krig- Karl XII's siste felttog 1718» i teaterets ballsal lørdag vært å betrakte som «breaking news».

Konspirasjonsteori

Riktignok ville det påståtte drapet og konspirasjonsteorien vært omfattet av en betydelig foreldelsesfrist, men om forfatteren av boka «Karl XII- Kungamord» har rett i sine omfattende og dramatiske teorier, vil både historiebøker og Fredriksten festnings historiske status måtte bli gjenstand for betydelig revisjon. Ikke minst vil det være sensasjonelt om festningen skulle bli betraktet som både krigsskueplass og mordåsted.

I sin velkomsttale til en fullsatt sal, seminaret, det sjette i rekka, var helt utsolgt, gjentok avtroppende festingskommandant det lett «forretningsmessige» valgspørålet «Det gjelder å holde liv i kongens død». I det perspektivet er Cecilia Nordenkulls bok å oppfatte som en perfekt gave til trehundreårs markeringen av kongens fall, 30. november eller 11. desember, avhengig av hvilken kalender man prefererer.

Men ved siden av Cecilia Nordenkull var det sju andre foredragsholdere, som til sammen belyste en bredt spekter av det tidlige syttenhundretallets forhold med Karl XII og hans yrkesutøvelse som prisme.

Flest svensker, igjen

Også denne lørdagen var de svenske «styrkene» tallmessig i flertall, fem av åtte talere representerte det blågule perspektivet.

Temaene strakte seg fra militære aspekter ved Karl XII's to felttog mot Norge-Danmark til kulturpåvirkning og kaffens gjennombrudd under Karl, til arkeologi, til fakta og spekulasjoner rundt selve dødsfallet, inkludert den «nye» alternative teorien, fram til kongens posisjon i folkelig svensk og norsk fortellertradisjon.

HISTORIKERE: Svensk historiker omringet av norske historikere i Fredrikshald teater lørdag formiddag. Fra venstre: Svein G. Eliassen, Cecilia Nordenkull og Magne Rannestad.

BEGGE FOTO: TOM SKJEKLESÆTHER

Nils Modig, tidligere svensk marineoffiser, ga tilhørerne dyper innsikt i de maritime sidene ved felttoget i 1718, me vekt på det oppsiktsvekkende prosjektet der man fraktet et stort antall tunge båter hele 25 kilometer fra Strömstad til Iddefjorden fram mot sommeren 1718.

Tor Ulsnes, seniorrådgiver ved Østfoldmuseene, tok over stafettspinnen ved å gå nærmere inn på felttoget i sin helhet. Ulsnes tydeliggjorde de relevante tallene, inkludert hvor mange som ble drept i disse krigene, tju tusen soldater og tju tusen sivile, hele åtte prosent av befolkningen. Veldig mange flere liv enn hva som gikk tapt i andre verdenskrig.

Lite gummistøvler i 1718

Leif Törnquist, tidligere oberst og sjef for (den svenske) statens Försvarshistoriske museer, forklarte levende om den danske kongens forhold til Norge (Det var han personlig som fikk skatteinntektene fra Norge!) og gikk med røff humor inn på forholdene rundt beleiringen av Fredriksten (- Det fantes ikke gummistøvler den gang, forholdene for soldatene var forferdelige). Han kunne avsløre at Karl var avhengig av å vente på kornhøsten for å ha nok forsyninger til å gjennomføre i 1718, etter at soldatene sultet under det første forsøket i 1716.

Annie Linnéa Matsson, uni-

versitetslektor fra Uppsala universitet, fortalte om de tyrkiske, jødiske og armenske kreditorene som fulgte etter Karl til Sverige fra Bender i Moldova for å få tilbake pengene sine og om kafeens kulturgeografiske historie på sytten/attenhundretallet. Veldig interessant om tidlig innvandring under Karl XII, med peker fram til dagens svenske politiske situasjon.

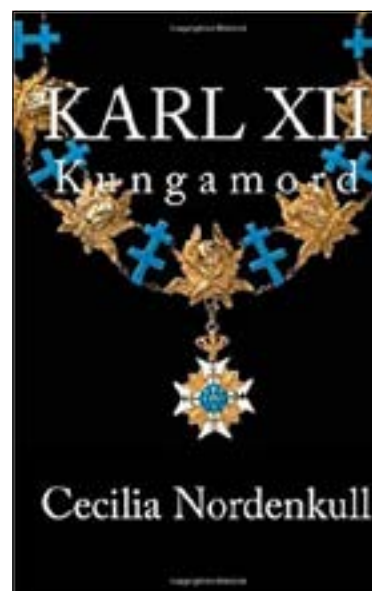
Linnea Nordell, arkeolog og antikvar ved Bohuslän museum foredro om arkeologiske spor etter Den store Nordiske Krig i Strömstadområdet.

En kule varmt

Her nådde vi fram til seminarets egne dramatiske høydepunkt, der festningens nye kommandant, Magne Rannestad, på forbillig klar og poengtert vis foredro under overskriften «Kongens dødfakta, spekulasjoner, og teorier». På ingen måte uten humor (- Det kan sies at kongen døde av gjennomtrekk).

Rannestads gjennomgang av spekulasjoner var å betrakte som en historisk lissepasning til forfatter Cecilia Nordenkull.

Det kom ikke fram under hennes «historie-revolusjonerende» tretti minutter at hun selv har familiekoblingen til Karl XII. Nordenkull har næringslivsbakgrunn, men driver i dag historisk forskning via selskapet «Icons of Europe», der

BOOK: Cecilia Nordenkull tenner en 300 år gammel lunte med sin bok.

hun etter flere bøker om Chopin nå har satt et hvitt, nytt etterforskningslys på hva som muligens virkelig skjedde ned på Fredrikshald.

Kjernen i Nordenkulls over 250 siders rettshistoriske mordpåstand er at Karl XII ble tatt av dage av sin svoger, Fredrik av Hessen, gift med kongens søster Ulrika Eleonora. Han ble, interessant nok, Kong Fredrik I av Sverige fra 1720.

En kongelig da Vinci

Ifølge Nordenkull er Karl XII grovt misforstått, han var en av Europas mest begavede og visjonære monarker, intet min-

dre enn en «Kongelig da Vinci». Den nye teorien er at kongen drev en angrepsplan fra tre fronter mot Fredriksten, ble drept av egen kanonild fra Oskleiva etter å ha bli lurt av Fredrik og hans (tyske, dem igjen!) medløpere, for deretter å bli fraktet død til løpegraven.

Om boka «Kungamord» skulle få fast vitenskapelig mark under bena, er det duket for gigantisk omskriving av svensk og europeisk historie.

Uansett, på lørdag ettermiddag var det nærmest behov for købillett til «skyttergravene» i opposisjon til Nordenkull, fra salen grep lokale historikere som Hans Petter Hermansen og Svein Olav Hansen ordet med svært plausible motforestillinger. Etter hvert også avtroppende kommandant Strømsæther.

Vi utelukker ikke flere historiker-trefninger i ukene som leder fram mot 30. november/11. desember.

Det var antakelig befriende og gemyttsdempende at historiker Sven G. Eliassen kunne fortelle at Karl selv hadde usedvanlig velutviklet humoristisk sans, ikke minst galgenhumoristisk, (- Lyden av kuler skulle være hans musikk!). Legenden om hans spesielle krefter og egenskaper (den noe upresise «udødeligheten») har levd godt og lenge i folkelige overleveringer på begge sider av grensen.